

Høringsuttalelse fra Rødt i Sør-Trøndelag

Til Europautredningen.

Vi reagerer sterkt på at Europautredningen fremmer et eneste alternativ til EØS-avtalen. Det er tilfeldigvis det samme som EU forbereder. Europautredningens svar er at EØS-avtalen skal bli enda mer omfattende og innføring i norsk lov skal bli enda mer automatisk. Vi mener debatten ville være tjent med om regjeringen i Stortingsmeldingen tok for seg de alternativ som er utredet i prosjektet "Alternativer til dagens EØS-avtale." Dette ville vist en åpen holdning og ønske om debatt.

Kritikken mot EØS-avtalen er at den er blitt for omfattende og at direktiv og forordninger innføres i norsk lov sjøl om de er så omstridt at de aldri ville blitt vedtatt, ja ikke en gang foreslått, i Stortinget om de ikke kom fra EU. Et godt eksempel på dette er datadirektivet. Det ble vedtatt med stemmene fra Høyre og AP, men ingen av disse partiene ville fremmet et slikt forslag på egen hånd. Da er det drøyt at Europautredningen vil gå enda lenger.

Europautredningen konkluderer med at forholdet til Grunnloven er vanskelig, men at EØS-avtalen er innenfor grunnlovens grenser.

Vi er spesielt skeptisk til denne konklusjon når det gjelder forholdet mellom EU-domstolen, EFTA-domstolen og norske domstoler. Utredningen slår fast at norsk rett ikke kan underlegges EU uten å bryte med grunnloven. Derfor er det i avtalen uttrykkelig bestemt at det er bare rettsavgjørelser før 1.1.1994 som er bindende. Likevel ser vi at EFTA-domstolen uten unntak følger EU-domstolen. Det grunnleggende spørsmål her er hvor langt en kan gå i å lage formelle konstruksjoner med skinn av sjølstendighet, der målet og praksis er at sjølstendighet er fjernet og avgjørelser overlatt EU. Etter vår mening er dette spørsmålet dårlig drøftet i europautredningen. I prinsippet kan all norsk sjølstendighet fjernes med slike formelle konstruksjoner dersom en følger Europautredningens logikk. Utredningen sier selv at "EFTA-domstolen legges til grunn av nasjonale domstoler og dersom de ikke skulle gjøre det betyr det at Norge bryter avtalen."

Rødt i Sør-Trøndelag mener utredningen grovt undervurderer den trusselen EØS-avtalen innebærer for norsk arbeidsliv.

Det sentrale spørsmål er om vi over tid kan opprettholde og håndheve tariffavtalene. Selve grunnlaget for fagbevegelsen er at den gjennom kollektive, landsomfattende tariffavtaler sørger for at arbeidstakere ikke kan underby hverandre. Dette er sjølsagt en stor utfordring når det innføres et felles arbeidsmarked og et felles tjenestemarked mellom land der forskjell i lønnsnivå kan være fra en til ti.

Da EØS-avtalen ble innført var lov om allmenngjøring det viktigste tiltak for å møte denne utfordring og en absolutt forutsetning for LO for å godta avtalen. Det var en forutsetning at dette ikke skulle være en ren minstelønnslov, men at så store deler av tariffavtalene kunne lovfestes slik at det ikke ble konkurranse basert på dårligere lønns og arbeidsvilkår.

Nå ser vi at EU setter sterke begrensinger på hva som kan vedtas. EU-domstolen har omgjort Utstasjoneringdirektivet fra et minimumsdirektiv til et maksimumsdirektiv, der kun lønn, overtid, arbeidstid og ferie kan allmenngjøres. I sitt råd til lagmannsretten

i Verftssaken sier EFTA-domstolen at reise, diett og opphold ikke kan allmenngjøres. Dette åpner for at arbeidsgivere kan operere med høy lønn på papiret, men trekke så mye for reise, diett og opphold at det i virkeligheten er ren sosial dumping. Vi vil oppleve at norske bedrifter registrerer seg i EU-land slik at de kan utnytte dette smutthullet for sosial dumping.

På samme vis ser vi at pensjon verken kan allmenngjøres eller tas inn i norsk lov når likebehandling mellom innleide og fast ansatte skal lovfestes. Eller når ILO 94 innføres ved anbud og oppdrag i offentlig virksomhet. Pensjonsomkostningene i offentlig sektor og i de gode ytelsesbaserte ordningene i privat sektor ligger på 15 % av lønn. Det betyr at det er fritt fram for å konkurrere med dårlig pensjon som våpen når anbud skal vinnes. Og når en ikke engang kan lovfeste betaling mellom oppdrag i uteleiefirma, så gis de et konkurransefortrinn på bekostning av sine ansatte som borger for mer innleie, færre faste ansatte.

Det strides om Arbeidsmiljølovens og tariffavtalens begrensinger i bruk av innleie vil overleve etter innføring av EUs vikarbyrådirektiv i norsk lov. Men det prinsipielle er at denne avgjørelsen flyttes fra Stortinget til EU/EFTA-domstolen. Og uavhengig av dette er innføring av direktivet en legalisering av utleiebransjen som vil fortrenge faste ansettelser. Faste ansettelser, et arbeidsfelleskap som kan danne fagforening og få forhandlingsrett med den arbeidsgiver som bestemmer hverdagen, er den andre hovedpilar i fagbevegelsen.

Det grunnleggende spørsmål som Europautredningen ikke svarer på om fagbevegelsen kan leve med denne begrensning av allmenngjøring til rene minimumsvilkår og legalisering av innleie. Eller om dette vil føre til at også Norge går inn i den nedadgående spiral som vi ser i EU-land etter EU-land.

Vi håper Stortingsmeldingen vil drøfte dette kardinalspørsmålet inngående.

I Trondheim Bystyre fikk Rødt vedtatt at bystyret ønsket å si opp avtalen med Bekken og Strøm da de høsten 2011 nektet å inngå tariffavtale etter norsk lov. Trass i at det i kontrakten med Bekken og Strøm var tatt inn krav om at ILOs kjernekonvensjoner skulle følges, så var den juridiske konklusjon at det ville være i strid med EØS-avtalen å si opp kontrakten. Slik stanset EØS-avtalen muligheten for bystyret å legge press på en organisasjonsfiendtlig bedrift,

Vi håper Stortingsmeldingen vil drøfte forholdet mellom ILOs kjernekonvensjoner og EØS-avtalen inngående. Er det riktig at EØS-avtalen er overordnet de grunnleggende rettigheter som er nedfelt i ILO-konvensjonene? Kan Norge inngå en avtale som i praksis opphever de konvensjoner Norge har tilsluttet seg ?

Rødt er bekymret for om gratis utdanning vil overleve med EØS-avtalen. I EU-land etter EU-land økes nå skolepengene kraftig. Dette fører til en økt interesse for studier i Norge der det fortsatt er gratis og forholdene legges til rette for utenlandske studenter. EØS-avtalen gjør det umulig å innføre ordninger som begrenser studenter fra EU-land. Kan Norge i lengden opprettholde gratis utdanning? Vil dette gå ut over tilbudet til studenter fra land utenfor EØS der Norge kan sette begrensinger?

Vi håper regjeringen vil ta med våre innspill i arbeidet med stortingsmeldingen.

Vennlig hilsen

Rødt i Sør-Trøndelag

Magni fjørtoft Svarstad, leder

Arne Byrkjeflot, Bystyregruppa i Trondheim